

ÁP DỤNG MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TÍCH CỰC PHÁT TRIỂN TƯ DUY SÁNG TẠO CHO SINH VIÊN CAO ĐẲNG SƯ PHẠM

ThS. PHAN CHÍ THÀNH*

Dự án “Nâng cao năng lực lãnh đạo và quản lý giáo dục Trường Cao đẳng sư phạm (CĐSP) Quảng Trị” do Bộ Ngoại giao Phần Lan tài trợ thực hiện, đặt trong sự phối hợp giữa Trường CĐSP Quảng Trị với Trường Đại học Jyväskylä và Hamelina ở Phần Lan. Sau gần hai năm triển khai dự án, tác giả và các đồng nghiệp đã tích lũy kiến thức và kinh nghiệm về các PPDH tích cực và đã áp dụng trong giảng dạy đối với sinh viên (SV) hệ CĐSP có được những thành công ban đầu, cũng như một số thách thức khi triển khai mô hình dạy học theo hướng vận dụng các PPDH tích cực này.

1. Giới thiệu một số PPDH tích cực

1) PPDH dựa trên dự án. Dạy học theo dự án là một hình thức dạy học, trong đó người học thực hiện một nhiệm vụ học tập phức hợp, có sự kết hợp giữa lý thuyết và thực hành, có tạo ra các sản phẩm có thể giới thiệu. Nhiệm vụ này được người học thực hiện với tính tự lực cao trong toàn bộ quá trình học tập, từ việc xác định mục đích, lập kế hoạch, đến việc thực hiện dự án, kiểm tra, điều chỉnh, đánh giá quá trình và kết quả thực hiện.

2) Phương pháp Gallery Walk: Trong phương pháp này, người học tự nghiên cứu những kiến thức mới trong từng nhóm nhỏ, sau đó họ sẽ dạy lại cho nhau, họ vừa là người học vừa là người dạy.

3) Phương pháp Learning Café: Tạo môi trường thảo luận tự nhiên bằng cách thảo luận ở quán café, hay một nơi nào đó và thêm một ít bánh kẹo, đồ uống. Chia nhóm có chủ tọa, sinh viên ngồi thành từng bàn sau đó GV đưa ra chủ đề thảo luận và di chuyển tròn,...

Phương pháp này giúp SV đưa ra “Trí tuệ tập thể” thông qua đối thoại, phát triển kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng thuyết trình, mang tính hợp tác, rèn luyện kỹ năng sáng tạo, môi trường học tập thoải mái, tự nhiên.

2. Đánh giá việc áp dụng

1) Phương pháp dạy học dựa trên dự án: Trong phương pháp này, người học sẽ được tạo ra các tình huống thực tế và SV sẽ tập đóng vai những nhân vật trong đó để giải quyết các tình huống, kết quả là các sản phẩm do các SV tạo ra. Đây là phương pháp dạy

học tích cực đã được tiếp cận từ chương trình phát triển giáo dục của tập đoàn INTEL Việt Nam.

Điểm mạnh của phương pháp này đó là: Gắn lý thuyết với thực tiễn; kích thích động cơ hứng thú học tập của người học; phát huy tính tự lực, tính trách nhiệm, sáng tạo; phát triển năng lực giải quyết những vấn đề phức hợp, mang tính tích hợp; phát triển năng lực công tác làm việc và kỹ năng giao tiếp; rèn luyện tính bền bỉ, kiên nhẫn; phát triển năng lực đánh giá.

Trong quá trình áp dụng phương pháp này, chúng tôi nhận thấy khi SV được tiếp cận với thực tế, các em làm việc tích cực, dễ dàng ghi nhớ kiến thức hơn vì các em đã được sử dụng chính những kiến thức đó để tạo nên một sản phẩm thực tế và các em cũng vận dụng kiến thức được học một cách có hiệu quả hơn.

2) Phương pháp Gallery Walk: Trong phương pháp này, người học tự nghiên cứu những kiến thức mới trong từng nhóm nhỏ, sau đó họ sẽ dạy lại cho nhau, họ vừa là người học vừa là người dạy. Điểm mạnh của phương pháp này là: - Hỗ trợ vai trò tự định hướng và chủ động của SV; - Phát triển các kỹ năng hợp tác, giao tiếp xã hội của SV; - Hỗ trợ xây dựng kiến thức hợp tác; - Hỗ trợ khả năng phân tích thông tin của SV; - Hỗ trợ kỹ năng sư phạm của SV.

Đối với phương pháp này, chúng tôi thường chia nhỏ các nhóm SV, sau đó giao phần nội dung mà các em phải nghiên cứu cho từng nhóm để các nhóm tự nghiên cứu trước ở nhà sau đó các em sẽ lên lớp để thực hiện việc “dạy” lại kiến thức mà mình đã nghiên cứu và có được cho những nhóm khác.

Qua quá trình áp dụng phương pháp này, chúng tôi nhận thấy SV đã tích cực làm việc hơn, vì các em phải chịu trách nhiệm về kiến thức mà mình sẽ truyền đạt lại cho người khác. Khi truyền đạt lại kiến thức mới cho các bạn, các em ngoài việc phải nắm vững nội dung cơ bản trong giáo trình còn phải tìm hiểu mở rộng thêm nhiều kiến thức có liên quan vì các bạn còn lại sẽ đóng vai trò là những người học rất tích cực, đặt ra rất nhiều câu hỏi để làm rõ vấn đề. Do đó, kỹ năng truyền

* Trường Cao đẳng sư phạm Quảng Trị

đạt kiến thức của các em tăng lên đáng kể, các em tự tin nói trước đám đông, mạnh dạn thể hiện ý kiến của mình và đặc biệt là sự sôi nổi trong quá trình làm việc đã tạo ra sự hứng thú đối với việc học tập nên các em học tập hăng say và hiệu quả hơn. Rõ ràng phương pháp này có ưu điểm hơn phương pháp làm việc nhóm và thuyết trình kết quả thảo luận như trước đây, trong *phương pháp Gallery Walk*, người trình bày và người tiếp thu có sự tương tác rõ rệt, tích cực hơn.

3) Phương pháp Learning Café: Đối với phương pháp này, GV thường chuẩn bị một số bánh, kẹo, nước uống để tạo không khí vui vẻ và thoải mái trong học tập. Chia SV thành các nhóm nhỏ, số lượng nhóm tùy thuộc và số lượng các vấn đề trong nội dung học. Mỗi nhóm sẽ có một vấn đề khác nhau để tìm hiểu. Các em sẽ có giấy để ghi ý kiến của mình về vấn đề đó. Hết thời gian quy định, GV cho các em chuyển vị trí sang vấn đề khác để tiếp tục tìm hiểu và trình bày ý kiến của mình nối tiếp vào những ý kiến mà nhóm trước đã làm việc, sao cho ý kiến của mình là phát hiện mới, không trùng lặp với những ý kiến trước đó.

Điểm mạnh của phương pháp này là: - Tạo môi trường thảo luận tự nhiên; - Khuyến khích trao đổi kiến thức và kinh nghiệm một cách tự nhiên; - Đưa ra "trí tuệ tập thể" thông qua đối thoại.

Khi áp dụng phương pháp này, không khí lớp học không còn căng thẳng như trước, các em vừa ăn uống, vừa trò chuyện vui vẻ về các vấn đề được giao nghiên cứu và sự sáng tạo cũng được phát huy tốt hơn, nhiều ý kiến mới được đưa ra và phải suy nghĩ kĩ, sâu hơn, không ngừng tìm ra cái còn thiếu của nhóm trước để bổ sung ý tưởng. Rõ ràng là trong môi trường làm việc thoải mái, SV sẽ năng động và chủ động làm việc hơn.

Phương pháp này cũng thành công hơn các phương pháp thảo luận nhóm truyền thống, đó là các nhóm được tìm hiểu nhiều vấn đề cùng một lúc chứ không phải chỉ gói gọn trong vấn đề mà mình được giao. Và trong quá trình làm việc, các em vừa đóng vai trò là người nghiên cứu, vừa đóng vai trò là người phê bình, nhận xét, bổ sung các ý kiến của các nhóm khác.

3. Một số thách thức trong việc áp dụng

Trong quá trình áp dụng các PPDH tích cực trên, chúng tôi gặp phải một số thách thức như sau:

1) Đối với phương pháp dạy học dựa trên dự án: - Đòi hỏi cần có thời gian để người học nghiên cứu tìm hiểu; - Phương tiện vật chất để phục vụ cho quá trình thực hiện dự án còn hạn chế.

2) Đối với phương pháp Gallery Walk: - Sự thành công của phương pháp tùy thuộc vào tính tích

cực, chủ động, khả năng làm việc nhóm của SV; - Việc triển khai bị hạn chế bởi thời gian của khoá học; - Giáo viên khó đánh giá vai trò của mỗi thành viên trong các nhóm.

3) Đối với phương pháp Learning Café: - Khó tổ chức môi trường học tập tự nhiên; - Khó đánh giá tính tích cực của SV trong nhóm; - Buổi thảo luận dễ bị ảnh hưởng bởi môi trường bên ngoài.

Qua việc phân tích một số PPDH mới, có thể nhận định, các phương pháp này có rất nhiều sự khác biệt so với phương pháp truyền thống. Trong đó, sự khác biệt cơ bản nhất là vai trò của người học và người dạy đã thay đổi, sự thay đổi này đã biến quá trình học của SV từ thụ động sang chủ động, từ việc nghe giảng sang hoạt động tư duy, làm việc độc lập, làm việc theo nhóm và kích thích khả năng sáng tạo của họ.

Để nâng cao chất lượng đào tạo, cần phải cải tiến đổi mới đồng bộ về nhiều mặt: chương trình đào tạo, PPDH, đội ngũ giáo viên,... Trong đó, việc đổi mới PPDH sẽ là một trong những yếu tố quan trọng góp phần nâng cao chất lượng đào tạo một cách bền vững. Đổi mới PPDH sẽ tạo điều kiện tốt cho người học có thể phát huy hết khả năng tư duy của mình, biến quá trình học của người học thành quá trình phát triển tư duy sáng tạo. □

Tài liệu tham khảo

1. Chỉ thị số 296/CT-TTg ngày 27/2/2010 của Thủ tướng Chính phủ về đổi mới quản lý giáo dục đại học giai đoạn 2010-2012.
2. Tài liệu tập huấn dự án "Nâng cao năng lực lãnh đạo và quản lý giáo dục ở Trường Cao đẳng sư phạm Quảng Trị". Dự án Phan Lan, 2012.
3. Bộ GD-ĐT. Tài liệu "Đổi mới phương pháp dạy học", 2012.
4. Trần Bá Hoàn. **Đổi mới phương pháp dạy học, chương trình và sách giáo khoa.** NXB Đại học sư phạm, H. 2008.
5. Website: dayhocintel.net

SUMMARY

Through the analysis of a number of new teaching methods can identify, these methods have a lot of differences compared to traditional methods. Among them, the most fundamental difference is the role of the learner and the teacher has changed, this change has made the learning process of students from passive to proactive, from lectures to active thinking, independent work, teamwork and stimulate their creativity. These methods have the effect of activating learning activities for students.